

[interview] Fotograaf Rob Hornstra

Aleksander Zelekson (62) in zijn woonkamer in Nizjni Novgorod, Rusland, 2007. Foto Rob Hornstra

Bij het Utrechtse woonverhuurbedrijf vonden ze het maar vreemd. Wilde hij echt die aftandse keukens houden? Moest er niet eerst het een en ander worden opgeknapt in die woning waar sinds de jaren vijftig niets meer was gedaan?

Welnee, zei Rob Hornstra. Hij vond het juist mooi zo. En hij tekende met plezier het speciaal opgestelde formulier dat ervoor moest zorgen dat hij niet achteraf ineens zou zeuren over in elkaar gezakte keukenkastjes.

Nu zet hij heel tevreden koffie in zijn ouderwetse keukentje. Het bloemetjesbehang in de gang liet hij lekker zitten. Zijn huis in de Utrechtse wijk Ondiep wordt volgend jaar gesloopt voor nieuwbouw. En daarbij: fotograaf Rob Hornstra (1975) heeft niets met luxe. Het geld dat hij verdient, stopt hij regelrecht in zijn reizen, in nieuwe apparatuur, en in het opzetten van Fotodok, een nieuw platform voor documentaire fotografie.

Je zou Hornstra met recht een van de best bewaarde geheimen van de jonge Nederlandse fotografie mogen noemen. Hij heeft het vermogen om met hart en ziel in een onderwerp te duiken en kleurige series te maken waarvan de foto's samen een verhaal vertellen én afzonderlijk opvallend esthetisch zijn.

Vier jaar geleden studeerde hij cum laude af aan de Hogeschool voor de Kunsten in Utrecht met zijn serie en boek *Communism & Cowgirls*. Daarin legde hij de leefwereld van Russische jongeren vast op een manier die jong en doorleefd tegelijk was. In datzelfde

Je zou hem met recht een van de best bewaarde geheimen van de jonge Nederlandse fotografie mogen noemen. Documentair fotograaf Rob Hornstra heeft het vermogen om met hart en ziel in een onderwerp te duiken en foto's te

maken, die opvallend esthetisch zijn. 'Ik wil niet zozeer registreren, als wel vragen oproepen.'
Door Merel Bem

Rob Hornstra Foto Marieke Wijntjes

de jaar won hij ook de Photo Academy Award, een initiatief van de Fotoacademie in Amsterdam.

Zij die aanwezig waren bij de uitreiking wisten het zeker: dit gaat een grote worden. En wie destijds slim genoeg was om Hornstra's boek te kopen, mag zich inmiddels gelukkig prijzen. Het bleek een instant klassieker, die binnen enkele maanden was uitverkocht.

Bij het grote publiek is de fotograaf echter nog niet erg bekend. Hoe dat komt? Misschien omdat zijn 'tak van sport' de documentai-

re fotografie is, een genre dat in Nederland, zoals Hornstra zelf beweert, nauwelijks aanwezig is, ondergewaardeerd en bovendien 'niet van hoog niveau'.

Wellicht komt daar binnenkort verandering in, in zowel zijn eigen relatieve onbekendheid als in dat lage niveau. Sinds kort heeft Hornstra zich aangesloten bij de Utrechtse galerie Flatland. Op de kunstbeurs Art Amsterdam, begin mei, zal hij voor het eerst groot worden gepresenteerd.

Daarbij is hij, samen met tentoonstellingsmaker Femke Lutgerink, sinds ongeveer anderhalf jaar de artistieke spil van Fotodok. Dat is nu nog een initiatief zonder vaste plek, maar ze streven naar een eigen tentoonstellingsruimte, waarvan de drempel zo laag mogelijk is.

Rob Hornstra ziet het al hele-

Een steeds hardere aanklacht

maal voor zich. Hij droomt hardop van een diepe ruimte met een koffiebar en een centrale tijdschriftentafel. Maar het meest droomt hij van het verkondigen van zijn 'rotsvaste geloof in de documentaire fotografie'.

Hij is geen wereldverbeteraar, en zelfs geen idealist, zegt hij. Maar wel iemand die het hoog tijd vindt dat mensen het belang van goede documentaire gaan inzien. Het belang van fotografie 'die een verhaal vertelt met een opinie en met een duidelijk engagement met de wereld'.

'Er ontstaat anders toch een scheef wereldbeeld? Nu kom je steeds van die voorgekauwde reportages tegen. Maar iemand als Geert van Kesteren gaat gewoon in zijn eentje, van zijn eigen geld, naar Irak. Hij laat in zijn boek, *Baghdad Calling*, Irakezen zien, die Kerst vieren. Die bestaan óók. Waarom zien we dat soort foto's nooit?'

Hij hekelt het beleid van kranten en tijdschriften, die het volgens hem niet meer aandurven om fotoreportages te tonen die buiten de gebaande paden durven te gaan.

'Mijn fotografie zou geen journalistieke relevantie hebben. Dat vind ik krankzinnig. Gaat het over Israël, dan wordt het meteen geplaatst. Maar die verhalen uit Rusland moeten ze niet, terwijl ik denk: wat is nou journalistiek relevanter dan iets dat op dit moment op een belangrijke plek in de wereld gebeurt?'

Rusland oefent op hem nog altijd een enorme aantrekkingskracht uit. Over een paar dagen vertrekt hij naar Jekaterinenburg, waar hij een week of drie 'vreselijk geconcentreerd' zal werken aan zijn nieuwste project *101 Billionaires*. Een voorproefje daarvan werd al geselecteerd voor het Festival for Young Photojournalism in Hannover.

'Als ik reis, voel ik me een journalist. Het verschil met een echte journalist is alleen: ik verplicht mezelf niet tot objectiviteit. Het is mijn verhaal, wat ik ervan vind. En

ik wil niet zozeer registreren, als wel vragen oproepen.'

Zijn werk is 'een steeds hardere aanklacht tegen Rusland aan het worden', zegt Hornstra. Een aanklacht tegen de sociale ongelijkheid in het land, tegen de schending van de mensenrechten, tegen de afwezigheid van persvrijheid. Het zijn onderwerpen die zijn leven al heel lang beheersen. Want als hij iets heeft overgehouden aan zijn katholieke opvoeding, dan is dat het geloof in gelijkheid en gemeenschapsgevoel.

Hij is destijds 'vrij impulsief' naar Rusland gegaan, aangetrokken door het idealistische, communistische idee dat de staat overal zorg voor draagt. Hij kwam er al snel achter dat het niet heeft gewerkt zoals het had moeten werken. 'De extreme nucleaire vervuiling in Rusland, daarvoor is het communisme verantwoordelijk.'

Dit zijn de verhalen die Rob Hornstra wil vertellen. Dat zijn volgens hem andere verhalen dan die worden genomineerd voor bijvoorbeeld de Zilveren Camera, de jaarlijkse prijs voor journalistieke fotografie, waar 'gewoon rijtjes foto's' hangen. Als documentaire fotograaf moet je 'diepgravend onderzoek' doen, je steeds opnieuw onderdompelen in het onderwerp.

'Ik streef naar foto's die in hun totaal een verhaal vertellen. Maar óók naar afzonderlijke beelden die exemplarisch zijn voor een situatie of een groep. Er blijven altijd gaten open, maar dat geeft niet. Ik wil dat mensen zelf nadenken, dat ze niet zomaar slikken wat ze wordt voorgezet.'

Hornstra schuwt de esthetiek niet. Sterker nog - hij is tijdens het fotograferen bewust op zoek naar de beste compositie, de mooiste kleuren. 'Ik hoop dat ik met mooie foto's mensen juist kan interesseren voor documentaire fotografie. Te veel rauwheid schrikt af. Dat wil ik niet.' ■

Werk van Rob Hornstra is te zien van 7 t/m 12 mei op Art Amsterdam. Fotodok: www.fotodok.org